herpy

SKINKAR

Giant Blue-tongued Skink

Tiliqua gigas

En stor, tropisk skink från Nya Guinea och Moluckerna med bred blå tunga och ett lugnt, dagaktivt liv på skogsbotten. *Tiliqua gigas* kräver mer fukt än sina australiska släktingar, ett stort terrarium och UVB. Många djur i handeln är vildfångade och har svårt att vänja sig vid hantering.

Familj: Scincidae Tidigare namn: *Scincus gigas*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**45-60 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**180 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-33 °C**
Värmeplats	**37-40 °C**
Temperatur, natt	**21-24 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, frukt, växter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Könsmogen	**18-36 mån.**
Kullstorlek	**5-15 ungar**
Kullar per år	**1**
Dräktighet	**90-120 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua gigas har den tunga, rörformade kroppen, de korta benen, det triangulära huvudet och den breda blå tungan som kännetecknar släktet *Tiliqua*. Tungan används till försvar och visas upp tillsammans med den skära munhålan när djuret känner sig hotat. Namnet *gigas* kommer av jättarna i grekisk mytologi och används om arter som är stora inom sin grupp.

Arten beskrevs 1801 och har en tid räknats som en underart av *Tiliqua scincoides*. Numera delas den in i tre underarter: nominatformen *T. g. gigas* med typlokal på Ambon, *T. g. evanescens* från södra och östra Nya Guinea och *T. g. keyensis* från Aru- och Keiöarna. Taxonomin är inte slutgiltigt avklarad. I hobbyn skiljer man mellan lokalformer som Classic, Halmahera, Kei och Merauke, och djur av typen Irian Jaya kan inte placeras säkert i någon av underarterna. Classic-formen är jordgul eller grönaktig med bruna tvärband, Halmahera-formen är rödaktig eller grå, Kei-formen är fräknig ända upp på huvudet, och Merauke-formen har den längsta kroppen och svansen. Teckningen varierar mycket från djur till djur.

Arten blir omkring 45-60 cm lång. Siffran är en uppskattning utifrån släktet, för exakta mått för *T. gigas* finns inte.

En stor del av djuren i handeln är vildfångade, och djur som säljs som uppfödda kan också vara det. Vildfångade djur är stressade och defensiva, medan uppfödda djur är tama. Svansen kan kastas av vid hårdhänt hantering.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Tiliqua gigas lever i Indonesien på Ambon, Seram, Ternate, Halmahera, Kei- och Aruöarna och Yapen (Jobi) samt i den indonesiska delen av Nya Guinea. Arten förekommer också i Papua Nya Guinea, på Amiralitetsöarna, New Britain och andra delar av Bismarckarkipelagen. Den finns inte på Sulawesi.

T. g. evanescens lever i östra och södra Papua Nya Guinea och i den indonesiska delen av Nya Guinea, med typlokal vid Port Moresby. *T. g. keyensis* förekommer på Aru- och Keiöarna och i den indonesiska delen av Nya Guinea.

> **Naturlig utbredning:** Indonesien och Papua Nya Guinea.

LIVSMILJÖ

Arten lever i ett tropiskt klimat med värme och hög luftfuktighet året runt. Djuret rör sig på marken i skog och skogsbryn och gömmer sig i håligheter, under löv och i jorden. Det är dagaktivt och solar på morgonen. Livsmiljön är bara knapphändigt beskriven, så skötseln bygger på erfarenheterna med djur i fångenskap.

I terrariet efterliknas tropiskt låglänt land med värme, hög luftfuktighet och en tjock, fuktig botten som djuret kan gräva i. På natten sjunker temperaturen bara lite.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 180 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd), motsvarande drygt 1 m² golvyta. Större är bättre, och golvytan betyder mer än höjden. Med lampor inne i terrariet ska höjden vara minst 60 cm. Djuret ska hållas ensamt, eftersom både hanar och honor är revirhävdande, och slagsmål kan ge allvarliga skador.

Bottnen ska vara 10-15 cm djup och hålla fukten väl, till exempel en blandning av 40 % matjord, 40 % kokosfiber och 20 % leksand, gärna med sphagnum ovanpå. En bioaktiv botten med hoppsvansar och gråsuggor hjälper till med fuktigheten, men djuret trampar ner levande växter, så välj robusta växter med tjocka stjälkar. Undvik aspspån och spån av tall och ceder.

Ge många gömställen i både den varma och den svala änden: barkrör, ihåliga stammar och lådor. En platt sten under värmelampan ger värme underifrån, men använd aldrig en värmesten med inbyggt värmeelement. Se till att det finns god ventilation och ett säkert lock.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Djuret ska kunna välja mellan 24-29 °C i den svala änden och 28-33 °C i den varma änden. Ytan på solplatsen ska vara 37-40 °C. På natten ska temperaturen vara 21-24 °C och inte sjunka mycket under 21 °C. Siffrorna gäller de indonesiska *Tiliqua*-formerna generellt.

Använd halogenspotar eller en värmelampa i keramisk sockel över nät, och sätt en termostat på all värmeutrustning. Mät yttemperaturen med en infraröd termometer och lufttemperaturen med digitala termometrar i båda ändar. Är rummet kallt på natten används ett keramiskt värmeelement eller en värmepanel utan ljus.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 60-80 %, högre än för de australiska arterna. Mät den i den svala änden, och sikta på den övre delen av intervallet. Fuktigheten hålls uppe med en tjock botten som vattnas igenom en gång i veckan, så att den är fuktig men inte blöt, och med daglig sprayning på morgonen eller kvällen. Ett gömställe med fuktig sphagnum, som byts ofta, ger en ficka med fuktighet nära 100 %. En dimmaskin eller ett automatiskt spraysystem kan hjälpa, men får inte gå dygnet runt, för bottnen ska också torka upp något emellanåt. Använd destillerat vatten eller vatten från omvänd osmos.

En stor, låg vattenskål med högst 7-8 cm vatten ska alltid stå framme och bytas varje dag. Är buksköldarna grova är luften för torr.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och ska ha UVB och kraftigt ljus. Använd ett T5-rör med UVB, och placera det så att UV-indexet på solplatsen är omkring 3-4 (Ferguson-zon 3). Det får inte finnas glas eller plast mellan lampan och djuret, och nät dämpar strålningen. Djuret får inte kunna komma närmare lampan än omkring 25 cm. Rören byts var 12:e månad, eftersom UVB-strålningen avtar även om ljuset ser oförändrat ut.

Utöver UVB ger en LED på omkring 6.400 K bra dagsljus. Ljuset är tänt 12 timmar per dygn. Djuren kan leva utan UVB om fodret innehåller D3, men det är inte den bästa lösningen.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Tiliqua gigas är allätare. Baskosten är en varierad blandning av animaliskt protein, grönt och lite frukt. Ungar ska ha 70-80 % protein, vuxna omkring 50-60 %. Vuxna ska ha 40-50 % grönsaker och blad, och frukt högst 10 %. För mycket protein ger övervikt.

Protein kan vara syrsor, gräshoppor, kackerlackor, svarta soldatflugelarver, snäckor, daggmaskar och silkesmaskar samt ägg och magert kött. Superaskar och upptinade nakna musungar är bara godbitar. Grönt är till exempel maskrosblad, grönkål, endivie, squash, pumpa och morot, rivna fint. Undvik avokado, lök, aubergine, citrusfrukter och giftiga blommor. Foderinsekterna ska utfodras väl i 2-3 dygn före utfodringen och pudras med kalk.

Ungar utfodras varje dag, halvvuxna ungefär 3 gånger i veckan och vuxna 1-2 gånger i veckan. En portion är ungefär lika stor som djurets huvud. Strö en nypa kalk över maten vid varje utfodring; färdigfoder för kräldjur behöver inget extra kalk. Ett visst färdigfoder är misstänkt för att ge nervsjukdomar och tillväxthämning hos *T. gigas*, så färdigfoder bör bara vara en del av en varierad kost och aldrig det enda.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Vildfångade djur av *Tiliqua gigas* är stressade, defensiva och ibland aggressiva, och en del blir aldrig helt tama. Uppfödda djur är långt lugnare, och Merauke-formen är generellt lugnare än de andra. Prata lugnt med djuret, låt det komma till dig i sin egen takt, och börja med korta hanteringar på omkring 5 minuter.

När du lyfter djuret ska hela kroppen inklusive svansen vila på underarmen. Ta aldrig tag i svansen. Fnysningar och viftningar med svansen betyder irritation. Öppen mun med tungan ute är försvar, och djuret ska då lämnas i fred. Håll varje djur ensamt, och tvätta händerna efter hantering.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Åldern vid könsmognad är inte känd för arten. Hos *Tiliqua scincoides* sker det efter omkring ett och ett halvt till tre år, och siffran i rutan är lånad därifrån. Könen är svåra att skilja åt utvändigt, eftersom storlek, huvudform och svanslängd överlappar, och sondering kan skada djuret. Den säkraste metoden är en kort kikarundersökning av urinblåsan under narkos hos veterinären (cystoskopi), där könskörtlarna kan ses genom blåsväggen. Röntgen med kontrastvätska i hemipenisfickorna är långt mindre säker hos den här arten.

PARNING

Hanen och honan sätts bara ihop under uppsikt och skiljs åt igen om hanen biter ihållande. Parningen är hårdhänt, och honan kan få bitmärken. Honan ska vara frisk och i god kondition. En fast parningssäsong och en nödvändig vintervila är inte kända för arten.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten föder levande ungar. Kullstorleken är inte känd för *T. gigas*, och siffran i rutan, 5-15 ungar en gång om året, är lånad från *Tiliqua scincoides*. Den dräktiga honan ska ha gott om föda, kalk och en varm solplats. Blir hon slö, slutar äta eller krystar utan resultat, kontakta veterinären.

INKUBATION

Det finns inga ägg att inkubera. Dräktighetens längd är inte känd för arten, och de 90-120 dagarna i rutan är lånade från *Tiliqua scincoides*. Honan ska ha samma temperaturer som annars, och solplatsen ska bevaras, eftersom värmen driver fosterutvecklingen. Håll henne ensam i terrariet.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ska bo var för sig i ett mindre terrarium med fuktig botten, gömställen, UVB och solplats. De äter genast och ska utfodras varje dag med omkring 70-80 % protein: små syrsor, daggmaskar, ägg och fint riven grönsak, pudrade med kalk. De växer snabbt, och färgerna blir klarare med åldern. Håll dem åtskilda för att undvika bett.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på skötseln. De typiska är:

- Metabol skelettsjukdom av brist på kalk, D-vitamin eller UVB. Det ger mjuka käkar och sneda ben.
- Ömsningsproblem vid för låg fuktighet. Ge ett fuktigt gömställe och ett ljummet bad.
- Hudinfektioner och luftvägsinfektioner om bottnen är ständigt blöt eller temperaturen är för låg.
- Tandproblem om det ges mycket frukt, och övervikt av för mycket protein.
- Parasiter hos vildfångade djur. Nya djur bör stå i karantän i 3-6 månader och få ett träckprov undersökt.
- Nervsjukdomar och tillväxthämning, som misstänks hänga ihop med ensidig utfodring med ett enda färdigfoder.

Väg djuret regelbundet; plötslig viktminskning är en varningssignal. Sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ner i vikt, slutar äta, andas med öppen mun eller pipande ljud, eller verkar slappt.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.